

ШАЙДЕМАНІВЦІ, ЄДИНИЙ ФРОНТ І РАДЯНСЬКІ РЕПУБЛИКИ.

Серед широких обивательських кол дуже поширена думка, що в справах встановлення єдиного робітничого фронту найбільш "непримиримого", скрізь і при всяких умовах є комуністична партія. Це не правда, звичайно.

Досить звернути ся до Німеччини з її трима великими робітничими партіями (комуністи, незалежні і мергятели), щоби в цьому переконатися. Власне, мергятели (соціалісти більшовисти) — шайдеманівці цілою своєю політикою виявили себе найбільшими ворогами єдиного робітничого фронту, найбільш "непримиримими". Політика розстрілу робітників — носівщина — в недавньому минулому, коли мергятели були при владі.

Політика розстрілу і обеззброєння робітників не тільки тоді, коли вони повставали проти "закононого демократичного" правління Німечки Республіки, але й тоді, коли зі зброєю в руках ставали в його обороні. Так було, принаймні, в дії капітальної пачи, або правління, по цих днях. В нашій дії по носівщині пройшов і законний спадкоємець — герліцкі період в історії розвитку німецької соціал-демократії. Сей період теоретичного підсумовування здобутого у війні і революції "досвіду" характеризується встановленням не тільки практично, але й теоретично, не тільки фактично, але й формально єдиного фронту шайдеманівців з німецькою буржуазією і власно з великою буржуазією. Ухвалена нова програма — без пролетаріату, без класової боротьби. Питайте, чи коаліція (в правстві) з незалежними, в умовах опортунізму на комуністів (звичайно, умовного), чи коаліція з великим капіталом в особі народної партії, — було вирішене в останньому змісті.

Розмови про відновлення бурґерізму (горуґанського міра), практикованого з таким "успіхом" шайдеманівцями, підчас війни (чи й підчас міра), являють ся при всьому тому лише цікавою й характеристичною подробицею.

Однак під тисненням робітничих мас і мергятерам довелось тепер заговорити про єдиний фронт пролетаріату.

Звичайно, на язичі вони є його найгорячішими прихильниками. Однак саме слово (а таким воно є при, у незалежних) "диктатура пролетаріату" викликає у них святе обурення.

Вони проти примінення сили (Gewalt) в класовій боротьбі робітництва. Насильство є завжди реакційним, повторюють вони побою слова Вільгельма Ліхтеншта (мов той дурень, которого застав молити ся, він і лоба розібе). Вони рішучо відкидають радянську систему, сю азійську вигадку, жерело всякої скверни.

Вони за демократію (буржуазну), за боротьбу по "європейськи", як "моральні" принцип (див. Купон), в рукавичках (сила може виваляти ся лише проти пролетаріату), вони за парламентаризм (коаліцію з Стінесом).

Само собою, сама думка про єдине з комуністичною частинною німецького пролетаріату ім обридла, відворотна. Неоднократно спроби комуністів домовитися з ними про спільну акцію (надр., не так давно про боротьбу за соціалістичне правління) розбивали ся об їх "непримиримість". "Росини його" — се одинокий клас, котрий шайдеманівці твердо засвоїли собі в своїх відносинах до комунізму.

Що говорити про їх відношення до радянських республік до соціальної революції на Сході? Се знала річ. З їх кол походять найбільші наклади на східноєвропейський пролетаріат і його провідника — комуністичну партію. "Большевизм се чорна пляма на соціалізмі", мовляв рідний шайдеманівцям Кавтський.

Звичайно, шайдеманівці проти інтервенційної політики. Сі "інтернаціоналісти" взагалі стоять на засаді неучучування в "чужі" справи.

Однак се не перешкодило одному з визначних мергятерівських провідників Віннігові брати найактивнішу участь в бермонтівській авантурі і на віки вславити ся своєю ультрареволюційною німецькою політикою в Надбалтийщині в характері політичного комісаріату, при Бермонті. (Вінніг, звичайно лишив ся в партії і то на провідних ролях.)

Нічого так не боять ся мергятели як підозріння їх в будь-якій спільності з нашою революцією.

За шайдеманівськими провідниками стоїть однак демократична робітничая армія. Вони ще за мало свідомі, щоби вибрати собі новий командний склад. Але вона вже розвинулася ся о стільки, щоби почати зривати погони з своїх старорежимних офіцерів.

Ми вже згадували про все частіші випадки виступів мергятерської робітничої маси. Шайдеманівцям довелось заговорити про єдиний робітничий фронт. І справа не все обмежувалась самими лише розмовами. Ще на весні 1920 року шайдеманівцям прийшло ся виступити разом з цим німецьким пролетаріатом в обороні республіки перед німецьким Корніловим — Капом (правда, дуже скоро шайдеманівці знову зрадили пролетаріат, а с. л. Носке вислав самих таки капітів з кулеметами, щоби "заспокоїти" не в міру розхвилюване робітництво. Факт проте лишається фактом). І тепер, в осени 1921 р., по заборі Еріхбергера, вони знову змушені були взяти участь в спільній акції всег пролетаріату проти оскандженію юнкерської реакції. Нинішній стихійний рух за єдиним робітничим фронтом напирал на них зі всіх боків, то там, то десь инде, роблячи виломи в єдинім фронті шайдеманівців з стінесівцями.

Під напором сього руху захитав ся навіть той мур, котрим відгородили себе шайдеманівці від Радянської Федерації, як від чужої зарази, як від азійської холери.

Шайдеманівці разом з своїм амстердамським інтернаціоналом взяли участь в акції поміч голодуючим робітникам і селянам Радянської Федерації.

Досить бодай трохи похитати поміж німецькими робітниками, щоби взнати, яким коли не літетом то зацікавленням як до чогось хоч страшного, але надзвичайно притягального, окружено серед них, не виключаючи навіть тих, що об'єднані в християнські спілки, саме імя Радянської Федерації.

Ясно, що поміч голодуючим мислять ся ними як поміч радянським республікам, як поміч нашому пролетаріату перш за все.

Стати на сей шлях значило для шайдеманівців зрешти ся самих себе. Залишити ся далі байдужними до страждань радянського пролетаріату вони не могли. Вони вибрали щось інше. Вони допомагають Радянській Республіці? Крий боже! Своєю допомогою, кажуть шайдеманівці, вони лише свідчать "про солідарність з страждальним російським народом", про "своє людське, діла прагнуче співчуття, котре викликають у них нещасні жертви голоду", "страшене до неба промовляюче лихо над Волгою"; вони лише ставлять вище "вільне людянство над політичними розрахунками".

Шайдеманівці, таким чином, позбавили пролетарську акцію поміч голодним і великою політичного значіння, стараються ся знизити її до акту звичайної добродійності.

Але стихія напирал все дужче. "Vorwaerts-ovi" доводять ся вже говорити про організацію інтернаціональної акції

з метою переведення політичного признаня радянської влади. Записане, що й казати, порядіе! Про визнає радянського правління адже заговорив вже цілий світ! Та краще пізно, як ніколи.

Характеристично для шайдеманівців, що й в сучасній обстанові вони перш за все стараються ся очистити ся від будь-якого підозріння в їх політичних симпатіях до Радянської Федерації.

"Як що ми вважаємо, пише в "Vorwaerts-ovi" один з представників амстердамського інтернаціоналу, що прийшов час, коли міжнародне робітництво мусить взяти активну участь в будівництві Росії, то керують нами при тім в жадному разі не якісь сентиментальні настрої". "Примару безробіття розвинути, неспівність, загальних господарних відносин усунути, — се є найбільший інтерес інтернаціонального робітництва. Кожний, хто уміє щось бачити, признає, що Росія є для того дуже важною передумовою. А надовго і найважливішою!" "Скоро і широко відчинити двері Росії!" — в сьому разом з цим сїм згадується інтернаціональне робітництво.

На перший план, як бачимо, висувають ся мотиви, що по суті мало чим різнять ся від тих, котрі висуває, приміром, Лойд Джордж.

Однак є дещо відмінного. "Ми вимагаємо, пише той сам автор, щоби інтернаціонал професійних спілок і його національні секції своєчасно з'явили свої претензії в цілі здобути левий вплив на підпретства, котрі мають на меті включити Росію в світове господарство. Особливо на інтернаціональних конференціях, котрі завіт будуть російською проблемою, мусить професійні спілки бути представлені в такій мірі, котра відповідала би інтересам і значінню всевітнього пролетаріату. Се є обов'язком професійного інтернаціоналу не тільки супроти самого себе, але й перед російським пролетаріатом, котрий ми не сміємо в його нинішньому скрутному становищі безоронно віддати на поталу так добре випробованим методам світового капіталу".

Дуже радикально. Звичайно, не обходить ся без додатку, все те, мовляв, має на меті "приспособленню Радянської Росії до потреб світового господарства".

В примітці від себе редакція "Vorwaerts-ovi" зазначає про свої "річезі сумніви" з приводу деяких думок згаданого автора. "Правильним однак, лише вона, лишає ся те, що робітництво Європи помімо всьому мусить помагати радянському правлінству далі йти по виборній ним дорозі (нової економічної політики), тому, що вона справді єдиновою є, котра відкриває можливість органічної соціалістичної будівничої роботи. Для повертаючого капіталізму Росія є, так мовити, нерухома цінність, необмеженим кольтюнальним краєм, в котрім доперва мають бути створені передумови для рентабельної (доходової) діяльності, отже краєм великого ризика, котрий варто розпочати, як що заманятиме привабливий вигляд на великий прибуток. Завдяки сьому постає небезпека повороту всіх характеристик для раннього капіталізму, обставини, котрі Маркс так потривав змадував в сьому "Капіталі". Тут бути гальмою, забезпечити робітникам, концесійним підприємствам здобутки сучасної охорони праці, дійсно є завданням, котре професійний інтернаціонал ніяк не може відпустити з ока".

Такою мовою говорять тепер шайдеманівці. На мову, звичайно, покладати великої ваги не слід. Історія німецької революції показує як найкраще, що слово і діло у німецьких соціал-демократів не завжди живуть поміж себе у приязні. Але не в тім річ. Шайдеманівське слово свідчить лише про те діло, котре зріє в рядах німецького пролетаріату.

Ст. Літний.

ЗЛОЧИННА РОБОТА СОЦІАЛ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

(Зізнання Ліді Коноплєвої, визначної членкині партії с.р.)

Період від Жовтневої революції до лютого 1918 року пригадує досить не ясно. Пригадує, що коли ясно почала відчуватись неминучість розгінання установчих зборів, серед активних членів партії соц.-революціонерів повстала думка оружної боротьби і оборони установчих зборів. Зістала створена воєнна організація, в котрій головну роль грали члени партії соц.-революціонерів, зокрема воєнна комісія при ЦКЛП.С.Р. (Центральний Комітет Партії Соц.-Революціонерів). Довкола тої організації об'єдналися і народні-соціалісти, і співчуваючі соц.-революціонерам і, як пригадує, меншевики, і всі ті, хто не маючи ознаменої партійної закриски, стояли за установчих зборів. П'ятформу признає — установчі збори і клас — боротьба за них. На чолі сеї організації стояв воєнний штаб, який вів роботу по концентрації в Петрограді всіх бажаних активних борців ся за установчі збори — особливо великі надії покладало ся на фронтовиків — роботою і агітацією між зосередженими в Петрограді військовими частинами. Соц.-революціонери займали ся крім того організацією боєвих робітничих відділів, котрі оружені револьверами і ручними бомбами, повинні були йти на чолі маніфестацій за установчими зборами в день 5 січня. Стягнуто до Петрограду фронтовиків (військ з фронту) відбувало ся під видом відсилання в жовнірський університет, який був організований спеціально для сеї цілі і містив ся в будинку курсів ім. Лєсафта. Роботою по приймаю сих "студентів", віддаючи їм відповідні документи, приймаючи від них оружя і гранати завідувала я. Вечерами гранати і каскулі я переносила в приміщенні воєнної комісії при Цент. Комітеті. Студентам се го університету дано було призначення в спільний пошмарок якогось санітарного відділу в районі Царськоговської станції. По арештованню їх в спільний пошмарок, де в декотрих найдено гранати, і по арешту на курсах Лєсафта, жовнірський університет існував тільки як наукове заведення.

Як аєла ся робота в петроградських військових відділах, я вже не пригадує тепер, так як безпосередню участь в ній не брала. Знаю, що представники полків і інших військових частин творили гарнізонів у місті, як збирало ся дуже часто.

Після роззавання установчих зборів, коли воєнна організація показала ся безсилною, в виду хиткої позиції партії, котра, уважаючи потрібним боротьбу оружною силою, не брала на себе ініціативи в боротьбі (думка Ц. К. і фракції У. З., що народні маси повинні самі повстати, а партія має тільки надати рухову форму), воєнна робота не остало, а змінилася.

На засіданню воєнної комісії при Ц. К., на початку січня воєнна робота зістала розділена на кілька відділів: червоноармійський, технічний, боєвий, літературний, позамісцевий і культурно-просвітний. Як члени Ц. К. персонально входили в кожний відділ, не пригадує. Пригадує тільки, що в боєвий відділ входив І. Кашін (каторжаник), і в літературний Борис Соколов і я. Робота червоноармійського відділу велась інтензивно, особливо з притягненням до него Р. Р. Лєппера; боєвий відділ розвинув інтензивну діяльність під весну, коли на чолі його став Семенов. Літературно-видавничий відділ, видавши кілька листівок до жовнірів з закликом до повалення большевиків, перестав в лютому існувати через вийзд Б. Соколова на Україну і з моїм виступом на роботу терористичну.

Після ратифікації Бересть-Литовського міра, якого я не визнавала, вважаючи, що революційна Росія не може йти на жадні договори і угоди з капіталістичними державами,

у мене повстала думка про необхідність терору. Зізд Сівіт в цвітні, частина котрого на початку була проти прийняття мира, показав, яку виключно руководячу роль в партії большевиків мали В. І. Ленін і Л. Д. Троцький.

Прийшовши до думки про необхідність терору, я звернулась до представника Ц. К. в воєнній комісії при Ц. К. Бориса Робіновича, з проханням організувати справу атентату на В. І. Леніна, беручи на себе роль виконавця атентату. Але для того, щоби не підвести під удар партію соц.-революціонерів, пропонувало ся в виді акту індивідуального, для моральної же підтримки просила думки і санкції відповідальних членів Ц. К. В той час в Петрограді було кілька членів Ц. К., інші члени Ц. К. і бюро Ц. К. були в Москві. Я бачила ся кілька раз з А. Р. Гоцом, який жив тоді в Петрограді і був відповідальним членом Ц. К. Він згодив ся з моєю думкою, але заявив, що такого великого по своїм результатам діла він на свою відповідальність не може взяти, і повинен запитати бюро Ц. К. в Москві. З тою ціллю в Москву було послано Б. Н. Рабіновича, котрий, в разі згоди бюро, повинен був вияснити справу керівника боєвої групи. Бюро Ц. К. дало згоду на акт індивідуальний. В ролі руководителя, за відомством згодив ся взяти участь в тім ділі Б. Н. Мойсєєнка, бюро признало одного із своїх членів Б. Н. Ріхтера. Після того як Рабінович вернув ся з Москви, я отримавши від не го гроші для організації атентату (суми тепер вже не пригадує), вийшла з П. Ефімовим в Москву. Іхали ми в двоєх, так як, не діяльність на мої Рабіновичеві шукання людей для боєвої групи, ми нікого не могли знайти; одні кандидати зістали не прийняті, як не відповідні, другі, як Семенов, відмовились. Я їхала в ролі виконавця. Ефімов для слідження за В. І. Леніном і як помічник. Приїхавши в марті в Москву в ролі залізничних служачих, я замешкала в районі Арбата (я жила під іменем Анни Петрової "Степанової"). До нашого приїзду Ріхтер повинен був налагодити всю технічну сторону справи, установити висліджувані і т. н., так щоби до нашого приїзду все було приготуване і зразу можна було виконати терористичний акт. Але в дійсності він нічого не зробив і як руководитель зовсім не надавав ся до боєвої роботи. Все діло організації і висліджування припало на нас двоєх, але ні я, ні Ефімов, не мали абсолютного ніяких зв'язів в Москві, мало були об'єднані з містом і фактично не могли в короткий речінець налагодити висліджуване більше чим менше відповідно.

Перебувши в Москві два тижні без жадних результатів, я прийшла до переконання, що справу атентату треба поставити зовсім інакше, не надіючись на нічию поміч, а осівши в Москві, йти роботу в якій небуло заведенню, називати сажі зносини між Москвичами і, вибравши відповідну хвилю, виконати атентат. По приїзді в Москву А. Р. Гоца, робота наша зістала зліковдана, причім я заявила Ц. К., що я не відмовляюсь від думки терору, але буду вести справу зовсім самостійно, не входячи в зносини по сім питанню з Ц. К. Я повинна додати, що атентат має бути виконаний при допомозі револьвера (єспанський бравіні) з затроєним "кураре" кулями. Отруту дістав для мене в Москві Ріхтер. (Дальше буде.)

Демонстрація у Берліні.

Дня 20. марта уладили німецькі комуністи в Берліні велику демонстрацію проти податкової системи, дорожничих замаху на 8-ми годинний день праці. Домагали ся вони також увільнення політичних в'язнів.

ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ НА ПОМІЧ ГОЛОДУЮЧИМ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ДОТЕПЕР ЗІБРАНО ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ \$2.502.78.

До Закордонного Бюро Поміч Голодуючим України в Празі, Чехословаччина, вислано другу тисячу доларів.

Дальші жертви на поміч голодуючим на Україні надіслали на руки Комітету Поміч Голодуючим на Радянській Україні слідує організації і поодинокі товариші:

Укр. Роб. Дім в Едмонтоні (з ріжних підприємств) ...	\$337.22
Ком. Пом. Гол. на Рад. Україні в Форт Вільям, Онт.	60.00
Тов. Самообразованя в Келгарі, Алта. (дохід з представлення і колекта на представленню)	46.21
Тов. "Злука" ч. 5 в Нью Торонто, Онт. (збірка на вічу)	43.00
Василь Левіцький в Гардімал, Алта. (збірка)	23.00
Л. Лобай в Вінніпегу (збірка)	8.50
П. Моравлюк в Вінніпегу (збірка)	2.75
Яків Горигорин в Кімберлей, Б. К.	10.00
Іван Будзінський в Донбейн, Саск.	7.00
Роза Багрийчук в Вінніпегу	5.00
М. Шатувальський в Вінніпегу	5.00
Василь Панчук в Вінніпегу	5.00
Прокон Капан в Рознед, Онт.	5.00
Теодор Козичський в Свіфтотер, Б. К.	5.00
G. Mottor, Port Camp A. C. R., Soo, Ont.	5.00
Ів. Петрушка в Вінніпегу	1.00
Ів. Кузьмич в Факсворрен, Ман.	1.00
Послідній раз було поквітвано	\$1.933.10

Разом..... \$2.502.78

Всім жертводавцям Комітет Поміч Голодуючим на Радянській Україні складає найсердечнішу подяку.

Т-ка Варвара Лівгінєнко в Вінніпегу, яка декларуєвала на концерті (26. марта) \$3.00 на поміч голодуючим, зложила здекларовану нею суму.

За Комітет Поміч Голодуючим на Радянській Україні,
Д. Лобай, секретар.

Сте-н За-ний.

ВЕЛИКОДНА ЖЕРТВА.

Ще лише "перші кури" запіля, як вже по хатах почало бланити сніго. Се було в наїліно рано, на великдень.

Встав Василь з жіночкою Марією, щоби собі понести до церкви паску паску. Марія була собі побожна жінка; виповняла все, що їй тільки казали. Вона постила еще віда: серед нечора, щоби по смерті душа пішла до раю. Не звала на тяжку працю і маленьку дитину, яку кормила еще грудьми.

Збувала чотири-літнього хлопчика і осьми-літню дівчинку і маленьку шість-місячну дитинку, поминала їх, позбирала і повила, а маленьке повила до церкви. Досвіток був гарний. Місяць лїт в поїні, зорі наче цвіт в огорді пишались. Церква стояла на середній селі, з банею і великим хрестом на верку. Навколо церкви ростуть ріжні дерева: липи, тополя, ясени; з омовених дерев: груші, вишні, яблони, сливи. Омовені дерева зацвіли, не омовені відкрились маленьким зеленим листям, гарна зелена трава покрива землю коло церкви. На траві паровани в кілька рядів поуставляли паски, по середній стежці. Між рядами пасок знаходили ся в Василеву паску. Марія пішла до церкви помолитись і позакувати божи, щоби поміч дочекати великоддя.

Перед церквою цвинтар з більшими і меншими гробами. Свій гроб позавдавали, давні поросли травою, між травою росте барвінок. Коло деяких росе корі клішки, коло інших вишні, грушки, яблони, котрі позавдавали. В головах гробів хрестоподібні ріжної величини з дерева і камені. Нові біліють, ся, старі поцвірили, а ще старші поросли муравом. Деякі похилили на бік.

В церкві молебні відправляють о тець з дьяком. Край східного неба почав ясніти. Зорі і місяць почали бліднути. Солов'єво защебетав, се вшумало недалекій схід сонця. Коли сонце показалося, тоді зорі зовсім погасли. Оставили товаришів місяця самого, котрий гаяв поміж деревами коло церкви на поуставляючі паски і оцікував, щоби побачити як будуть святити паски.

Вже по набоженстві. Почали виносити з церкви хрести, хрести, ліхтарі. Вийшов і отець баркаловський і дик, почали молитви великодні. Дзвони дзвонять. Старші брата хопять з мішками поміж паски і збирають для отця за його роботу сичні, гроші, пасочки, писанки. По відчитанні і відспіванню азій молитов великокопих, почалося кажене і кроплене пасок. Марія не чекала з дітьми до останку, щоби бачити свячене пасок, але пішла з ними до дому. Вона чула ся учуче, ослаблене, тяжко праця, кормлене дитини грудьми і три-днівній піст зморили її і відобрали в неї сили, так що вона ледо на ногах держала ся і з трудом зашла до дому. Вийшла до хати. Одного ногою переступила поріг і так і впала змилла з дитиною на землю. Нараз сичив ся крик, плач дитини. Дівчинка і хлопечко сівали-торгали маму за руки, заглядали в очі і просили плачучи, щоби мама встала, бо зараз тато принесуть паску. Але Марія не рухалась, не вставала, не чула плачу дитини. Василь несучи паску, отворив двері і по звичаю витав веселими словами жінку і діти: "Христос Воскрес". Діти з плачем відповідають: "Татку, о татку, мама вмерла! Оля плаче, бо мама впала з нею на землю і вона побила ся". Василь забув за паску, пустив з гук і вона впала і покотилась під даву. Василь не значив що робити, чи підняти мертву Марію, чи поїти ма-

леньку плачущу дитину, чи свячену паску, чи умовляти двоєх здорових дітей, котрі також плачуть, не знають, що робити. Василь рвав волосе на голові, з плачем розпачу говорив: "Піст, піст, голод замучив мою жінку! Що я тепер зроблю з дітьми? Що я тепер зроблю з дітьми? О, проклятий був той піст! Ох! Я не можу!" Вибіг на двір і побіг до сусідів, щоб були при стої і їли свячене. Перебіг їм їх їжене вісткою про смерть своєї жінки. Побіглих сусідів, одні забрали дитини, другі по звичаю спорядили їжі. Марія. В той час дзвони задунали. Се молодіж по звичаю дзвонить через сілх три дні великокопих свят. Всюди радість, веселість, лиш в Василевій хаті сум і плач. Василь не хоче ся їсти свяченого. Пішов Василь до пан-отця, щоб похоронити жінку. Пан-отець сказав, що Василева жінка шаснива; що вмерла на сам великдень. Її душа пішла просто до раю. І казав дати 25 ринських, бо її належить ся з порою похоронити, бо вона не се заслужила. Була побожна і шаснива. Василь жалів за жінкою, бо любився ширю, тож треба похоронити з порою. Не мала "поради" для Василеву була 25 ринських роздобути за "труд" пан-отця.

Ходив Василь по сусідах, нікого не міг позичити. Пішов до скарбу до діда, взяв 25 ринських на відробку, в Жидів горілки на борг і так відпрацював великокопих похорон. В похороні похоронили чорнілась сніжкою могила моїм зеленим травою і цвітучими деревами. Се неабсягомого дерева зроблений хрест стої в гробових могилах і на вісних цвітючюк віночок вітер гоїла і висушував землю на ській могилі. Та не міг їм розвити з серія жалі і смутку Василь і його дитини сирот. Не міг винсити сліздов в їх очі. Дрібніми сльозами зросили вони ську могли і зелену траву коло гробу.

Василь і діти плакали, дзвони дзвонили, солов'єво і жайворонко співали. Сонце гріло, вітер віяв, сади і цвітні цвіли, трава зеленилась. Христини забавлялись, веселились. Марія нічого не бачила, не чула, сира земля прикрила її і розлучила зі всім.

Василь по святах пішов відробляти до діда 25 ринських. І заки він відробив, могила Марії поросла маленькою травою. Діти сирот розібрали люди за "своїх".

Конгрес червоної армії і фльоти.
В Севастополі відбув ся конгрес червоної армії і фльоти. Учасники конгресу вислали до Троцького телеграму такого змісту:

Коли вороги робітничих мас хочуть перешкодити нам пятий рік в мирній праці над відбудовою краю, то ми напружимо всі сили, щоби сей рік був роком великої побди совітських республік.

Переговори світлі.

До Москви прибув на днях заступник Стінесовських фабрик в Німеччині інженір Ферман, щоби переговорювати з приватними російськими підприємцями і урядовими кругами.